

CONVENIO DE COLABORACIÓN ENTRE A CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA DA XUNTA DE GALICIA E A DIOCESE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA PARA A POSTA A DISPOSICIÓN DOS TERREOS E INMOBLES NECESARIOS PARA A EXECUCIÓN DAS ACTUACIÓNS DE CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DOS INMOBLES ECLESIAÍSTICOS INCLUÍDOS NO ANEXO DE INTERVENCIÓNS VINCULADAS AO PRESENTE CONVENIO

Santiago de Compostela, 26 de outubro de 2016

REUNIDOS

Dunha parte, D. Román Rodríguez González, actuando en representación da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, en virtude do seu cargo de conselleiro, en exercicio das facultades que lle confire o artigo 34 da Lei 1/1983, de 22 de febreiro, reguladora da Xunta e da súa Presidencia, así como o artigo 2º da Resolución de 8 de abril de 1991, pola que se fai público o acordo do Consello da Xunta de Galicia de 27 de marzo de 1991 sobre convenios de cooperación con outros entes públicos e de colaboración con particulares.

Doutra, Sr. D. Julián Barrio Barrio, actuando en representación da Diocese de Santiago de Compostela, en virtude da súa condición de arcebispo, titular e responsable da diocese.

Todas as partes teñen plena capacidade para levar adiante o presente convenio de cooperación e por tanto,

EXPOÑEN

Primeiro: Que a Xunta de Galicia asume a xestión das funcións sobre o patrimonio cultural en virtude do Real decreto 2434/1982, do 24 de xullo, sobre traspaso de funcións do Estado á Comunidade Autónoma de Galicia en materia de cultura, de acordo co establecido no artigo 27.18 do Estatuto de Autonomía, en consonancia co estipulado no artigo 148.1.16 da Constitución Española, ámbito desenvolvido na Lei 5/2016, do 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia.

Segundo: Que conforme o artigo 4º do *“Convenio de Colaboración entre os bispos das dioceses que comprenden o territorio da Comunidade Autónoma de Galicia e a Xunta de Galicia, co fin de garantir a conservación e fomentar ou promover o enriquecemento do patrimonio artístico e documental da Igrexa”*, formalizado polo “Acordo marco entre a Xunta de Galicia e os bispos das dioceses que comprende o territorio da Comunidade Autónoma de Galicia” asinado o 17 de abril de 1985, a Xunta de Galicia conforme as súas dotacións orzamentarias, asume o compromiso de contribuír ás necesidades de conservación, mellora e adecuada protección do patrimonio artístico e histórico propiedade da Igrexa Católica, así como

de subvencionar ou dotar, no seu caso, os convenientes medios persoais e técnicos para a súa eficiente utilización pública.

Terceiro: Que a Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, dentro dos ámbitos da súa competencia, ten establecido un plan de investimentos a realizar co obxecto de conservar, restaurar e poñer en valor o patrimonio cultural de Galicia, colaborando así cos seus propietarios e xestores, que se comprometen a poñer a disposición da sociedade o seu patrimonio cultural e a mantelo e a utilizalo de forma axeitada para garantir a conservación dos valores culturais que xustificaron a súa protección.

Cuarto: Que a Igrexa Católica é a titular do seu patrimonio histórico, artístico e documental que se pon a servizo da sociedade, titularidade que, a tenor da Constitución Española e do Estatuto de Autonomía de Galicia e do resto da lexislación aplicable, a Xunta de Galicia recoñece, así como a súa natureza e finalidade relixiosa e o uso relixioso dos mesmos que se desenvolve de forma compatible coa función cultural que posúe o devandito patrimonio.

Quinto: Que a Diocese de Santiago de Compostela ten a facultade de poñer a disposición da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria os bens culturais que se relacionan no Anexo de Intervencións que acompaña ao presente convenio. Entre estes bens pódense atopar edificios, retablos, pinturas murais e outros bens artísticos de natureza inmobile, posuidores de valor cultural e protexidos ao seren considerados de interese relevante para a permanencia e a identidade da cultura galega a través do tempo.

Por todo o exposto, as partes acordan subscribir un convenio de colaboración baseado nas seguintes

CLÁUSULAS

Primeira.- Obxecto do Convenio

O obxecto do presente convenio de colaboración é regular as bases de colaboración entre a Xunta de Galicia, a través da súa Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, e a Diocese de Santiago de Compostela para a **posta a disposición dos terreos e inmobles necesarios para a execución das actuacións de conservación e restauración dos inmobles eclesiásticos incluídos no anexo de intervencións vinculadas ao presente convenio.**

Para o desenvolvemento deste proxecto non é posible promover a concorrência pública, xa que o estado de deterioro progresivo dos inmobles incluídos nos listado de actuacións do presente convenio podería afectar aos elementos construtivos, estruturais ou funcionais dos inmobles ou as decoracións, policromías, capas de preparación ou soporte e estruturas dos bens artísticos, polo que é necesario a realización das actuacións descritas no anexo de intervencións e así evitar a perda destes bens integrantes do patrimonio cultural de Galicia. Por outra banda, as intervencións obxecto do presente convenio están incluídas no *Plan estratéxico para a protección e conservación do patrimonio cultural de Galicia* da Dirección Xeral do

Patrimonio Cultural, dentro do obxectivo operativo *Conservar o patrimonio cultural galego*, que inclúe actuacións en catedrais, mosteiros, conventos, abadías, igrexas e patrimonio eclesiástico galego.

No Anexo de Intervencións que forma parte do presente convenio recóllese de forma ordenada a relación de inmobles sobre os que se ten previsto actuar, identificándoos e indicando para cada un deles o seu réxime de protección e o obxecto da actuación que se pretende desenvolver, así como os datos representativos do proxecto de restauración e obras para as que se acorda a posta a disposición dos terreos e inmobles.

Segunda.- Obrigas da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria

A Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia, dentro das liñas de actuación que en materia de protección, conservación e posta en valor do patrimonio cultural, están sinaladas no seu programa de obxectivos, realizará as actuacións relacionadas no Anexo de Intervencións do presente Convenio, ou das sucesivas addendas, con cargo aos orzamentos xerais da Comunidade Autónoma, en función das súas dispoñibilidades económicas e mediante a tramitación dos instrumentos xurídicos oportunos.

A Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, conforme á lexislación de aplicación e á tramitación e procedementos establecidos para a contratación polas administracións públicas, supervisará e aprobará os proxectos e contratará as obras e servizos relacionados no Anexo de Intervencións do presente convenio.

A Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria a través dos seus servizos técnicos e dos profesionais alleos contratados para realizar a dirección facultativa dos traballos, realizará o seguimento das obras e o control económico e técnico das mesmas.

A relación de obras recollidas no anexo así como a relación de inmobles eclesiásticos que van a ser obxecto das intervencións poden ser obxecto de modificación ao longo do período de vixencia do presente convenio, incorporando novos edificios, bens e intervencións ou retirando os xa incorporados nos que non sexa posible chegar a formalizar a contratación das obras. Estas variacións do listado incluído no Anexo de Intervencións serán recollidas en sucesivas addendas ao presente convenio que teñan por obxecto a actualización da lista de intervencións previstas ao abeiro do mesmo.

Para aqueles inmobles que se retiren do Anexo de Intervencións, a posta a disposición de terreos e inmobles necesarios para a execución da obra realizada polo titular do ben a favor da Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria quedará sen efecto, non asumindo por isto a consellería ningún outro compromiso ou responsabilidade ante o propietario.

Terceira.- Obrigas da Diocese de Santiago de Compostela

Pola súa banda, a Diocese de Santiago de Compostela comprométese a autorizar a plena e libre dispoñibilidade dos terreos e inmobles necesarios a favor da Consellería de Cultura, Educación e

Ordenación Universitaria para que esta poida acometer a execución das actuacións obxecto do presente convenio.

Unha vez rematadas as obras, a entidade titular asumirá a xestión, mantemento e conservación dos inmobles dos que sexa titular. Para estes efectos, unha vez recibidas as obras pola Consellería de Cultura, Educación e Ordenación Universitaria, poñerao no seu coñecemento, entendéndose que a citada comunicación determina o nacemento das obrigas previstas nesta cláusula.

Cuarta.- Comisión Paritaria

Coa finalidade de asegurar o cumprimento do presente convenio, créase unha comisión mixta de seguimento e control, integrada por dous membros de cada unha das partes. Esta comisión será a encargada de solucionar as controversias que se poidan suscitar na interpretación do convenio.

Quinta.- Resolución

O presente convenio resolverase polo incumprimento total ou parcial dalgunha das cláusulas que o regulan.

Sexta.- Vixencia

O presente convenio entrará en vigor o día da súa sinatura e estará vixente ata a completa finalización das obras a realizar sobre os inmobles obxecto da posta a disposición.

Sétima.- Réxime Xurídico

Este convenio ten natureza administrativa. As cuestións litixiosas xurdidas da aplicación do presente convenio, e non resoltas en vía administrativa, serán resoltas pola xurisdición contencioso-administrativa.

E en proba de conformidade cos termos do presente convenio, as partes comparecentes asínano e rubricano por duplicado exemplar no lugar e data expresados.

O conselleiro de Cultura, Educación e
Ordenación Universitaria,

O arcebispo da Diocese de Santiago de
Compostela

Román Rodríguez González

Julián Barrio Barrio

ANEXO DE INTERVENCIÓNS VINCULADAS AO CONVENIO DE COLABORACIÓN ENTRE A CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA E A DIOCESE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA

BEN: capela de San Sebastián
SITUACIÓN: A Granxa, Boqueixón, A Coruña
PROTECCIÓN: incorporada ao Catálogo do Patrimonio Cultural de Galicia, segundo a disposición adicional segunda da Lei 5/2016 do 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia. Incluída no catálogo do PXOM do concello de Boqueixón do 6.2.2015 (DOG 17.2.2015)

A capela de San Sebastián está situada na ladeira do Pico Sacro. Permanece da primitiva construción o altar do presbiterio (século XI) construído en granito e o retablo en cachotería. Na capela maior, de época románica, consérvanse un par de columnas que responden ao estilo mateano e serven de apoio ao arco triunfal. No muro norte destacan os canzorros lisos e xeométricos e na ábsida outros canzorros figurados e zoomorfos. Bóveda de canón corrida.

A fábrica é de sillería de granito labrado e mampostería vista. Acabado das fachadas mediante enfoscado de morteiro e pintura, tanto no interior coma no exterior. A cuberta é de tella curva.

Durante os séculos XIX e XX sucedéronse os arranxos e reformas do santuario que afectaron ás bóvedas, ao tellado, ao atrio cuberto e sancristía.

- Xustificación da intervención *“Conservación das fachadas e do interior da capela de San Sebastián”*

Actualmente o edificio presenta unha patoloxía derivada da falta de mantemento e conservación que se manifesta especialmente no mal estado dos acabados de fachadas, paramentos interiores e tamén a cuberta.

A cuberta é preciso reparala xa que ten pezas estragadas e os canlóns e baixantes están en moi mal estado (parte dos tramos desapareceron)

- Actuacións propostas

As principais actuacións a executar serán as seguintes:

- Revisión da cuberta e substitución das pezas que estean en mal estado por outras novas. Desmontado dos tramos de canlóns e baixantes existentes e colocación de novos canlóns e baixantes de zinc.
- Saneado dos paramentos interiores e exteriores mediante o picado dos revestimentos de morteiro existentes e posterior aplicación de novo revestimento de morteiro de cal e pintura ao silicato.

BEN: igrexa de Santa María do Porto (igrexas vella)
SITUACIÓN: Marín, Pontevedra
PROTECCIÓN: incorporada ao Catálogo do Patrimonio Cultural de Galicia, segundo a disposición adicional segunda da Lei 5/2016 do 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia. Incluída no catálogo do PXOM do concello de Marín do 27.6.2012 (DOG 9.7.2012)

A igrexa de Santa María do Porto ou igrexa Vella de Marín é unha construción de estilo barroco do século XVIII, situada sobre unha rocha no casco histórico de Marín preto do antigo porto. Construída polo Priorato de Oseira en 1603, sufriu ao longo dos séculos diversas ampliacións ata o século XVIII no que se conclúen a fachada principal e o campanario. Planta de cruz latina e cruceiro elevado con bóveda de crucería. Os brazos e a nave cubertos con bóvedas de canón con casetóns. Alberga seis retablos de estilo barroco (s. XVIII) e neoclásico (s. XIX), destacando os tres situados no cruceiro. No exterior, a través dunha escalinata accédese á fachada, co típico frontón e porta lintelada. Acolle no testeiro o escudo de Oseira.

- Xustificación da intervención *“Restauración da cuberta da igrexa de Santa María do Porto”*

Actualmente o edificio presenta unha patoloxía derivada da falta de mantemento, conservación e falta de ventilación do interior. A torre antiga ten unha fenda vertical na súa cara lateral, certo abombamento e problemas de entrada de auga no encontro coa cuberta da nave e polo campanario.

Na cuberta hai varios puntos nos que se producen filtracións de auga cara o interior así coma unha baixante que desemboca sobre unha rocha que fai que a auga se filtre directamente no interior do templo (zona do cruceiro).

As carpinterías son moi herméticas co que se agravan os problemas de condensación. Sería preciso introducir un sistema de ventilación permanente.

As fachadas presentan un bo aspecto a priori aínda que sería aconsellable unha limpeza de elementos vexetais e tamén a substitución dos rexuntados de morteiro de cemento por outros de cal.

- Actuacións propostas

Para atallar as necesidades descritas acometeranse os traballos necesarios que acaden a solución da patoloxía detectada e que permita a recuperación do ben. Estes traballos resúmense en:

- Consolidación da torre antiga e arranxo dos encontros coa cuberta da nave e campanario

- Renovación e/ou redimensionado de limas, canles e encontros cos paramentos que meten auga no interior, así como arranxo daqueles elementos que puideran facilitar a entrada de auga (baixantes, remates de cornixas...)
- Revisión e/ou redimensionado dunha baixante da fachada leste que desemboca sobre unha rocha que fai que a auga se filtre directamente no interior do templo (zona do cruceiro)
- Limpeza dos faldóns da cuberta para facilitar a circulación da auga
- Creación da posibilidade de ventilación permanente

BEN: retablo maior da igrexa de San Tomé de Piñeiro
SITUACIÓN: Marín, Pontevedra
PROTECCIÓN: incorporada ao Catálogo do Patrimonio Cultural de Galicia, segundo a disposición adicional segunda da Lei 5/2016 do 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia. Incluída no catálogo do PXOM do concello de Marín do 27.6.2012 (DOG 9.7.2012)

Este retablo do século XVIII está situado no altar maior da igrexa parroquial de Santo Tomé de Piñeiro. É de madeira policromada e de dimensións 400x600 cm. É un retablo ornamentalmente cargado (característico do barroco galego) no que a práctica totalidade da obra atópase decorada con relevos de importante calidade artística. Está composto de tres corpos separados en tres panos nos que se reparten as hornacinas.

- Xustificación da intervención *“Restauración do retablo maior da igrexa de San Tomé de Piñeiro”*

Logo de que a parroquia restaurase as pinturas murais que apareceron detrás do retablo así como a 1ª fase de restauración do retablo, é preciso executar unha 2ª fase para rematar a restauración e garantir a conservación do retablo así como situalo na súa posición definitiva.

- Actuacións propostas

Os traballos consistirán en:

- Montaxe do retablo e realización de mesado de apoio
- Estucado, reintegración cromática e protección final
- Memoria final da actuación

BEN: retablo do Nazareno da igrexa das Virtudes
SITUACIÓN: Pontedeume, A Coruña
PROTECCIÓN: incorporada ao Catálogo do Patrimonio Cultural de Galicia, segundo a disposición adicional segunda da Lei 5/2016 do 4 de maio, do patrimonio cultural de Galicia.

A igrexa das Virtudes de Pontedeume, exemplifica ben o proceso evolutivo do clasicismo eclético de mediados da centuria ao barroco, e tamén convértese nun exemplo dunha fase intermedia entre a arquitectura culta ou maior e os obradoiros rurais do momento.

O estilo culto de arquitectos como Vega e Verdugo e Domingo de Andrade pasou aos obradoiros rurais que souberon incorporar e adaptar os seus elementos eruditos e humanísticos a un fondo popular vivaz e fresco, que cunha inocencia que non exclúe a delicadeza, renovaron e modernizaron o sentido plástico e a imaxinería que o pobo gardaba dende a Idade Media. Un bo exemplo do que acabamos de explicar é a igrexa das Virtudes, a materialización da beleza e o atractivo que supón a adaptación de elementos e tipos da arquitectura culta na folclórica ou popular.

Ao chegar o último cuarto do século XVII e primeiro do XVIII prodúcese unha convivencia de fórmulas derivadas dos postulados manieristas e a introdución de disposicións plenamente barrocas. Do período anterior consérvase a estrutura arquitectónica de plantas lineais, reticuladas e con escaso movemento, nas que se empeza a apreciar certo dinamismo. A decoración axuda a subliñar o elemento arquitectónico, se ben anula a súa percepción engadindo un novo significante á estrutura retablística de carácter iconográfico.

- Xustificación da intervención *“Restauración do retablo do Nazareno”*

As necesidades que se pretenden cubrir co contrato son as de recuperación da funcionalidade do retablo, atendendo á súa restauración integral. Amosa patoloxía no ámbito estrutural, que supón un perigo inminente de estabilidade: desaxustes, perdas volumétricas, desplomes e ataques de insectos xilófagos, que son as que provocan a desestabilización do retablo.

No que atinxe ás policromías, ademais de numerosos repintes pode observarse un forte escurecemento da capa de protección que ocultan e distorsionan a policromía e dourados orixinais. Tamén hai escamacións da película pictórica probablemente producidas por cambios termohigrométricos e que se presentan como susceptibles de perda.

- Actuacións propostas

Os traballos consistirán en:

- Elaboración de mapas de estado de conservación
- Controis temporais de temperatura e humidade
- Limpeza superficial

- Sentado de zonas polícromas gravemente alteradas e con perigo de desprendemento
- Eliminación de elementos alleos á obra de arte
- Tratamentos de desinsectación curativa-preventiva
- Consolidación de soporte
- Tratamento de elementos metálicos, supervisión e tratamento contra a corrosión ou substitución das principais ancoraxes
- Recuperación estrutural do retablo; tratamento das zonas de apoio do retablo e colocación de lámina illante
- Limpeza de estratos polícromos, eliminación de repintes
- Reintegracións volumétricas
- Reintegracións cromáticas
- Vernizado final de protección